

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8CdoR/6/2025
Identifikačné číslo spisu:	8620200594
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8620200594.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a sudcov JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Branislava Krála v právnej veci navrhovateľky E. Ď., narodenej XX. I. XXXX, L., Z.M. XX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Adriánom Cupákom, Svidník, Dr. Goldbergera 249/1, proti odporcovi (osobe povinnej platiť výživné) C. Q., narodenému XX. I. XXXX, L., Z. XXXX/XXX, zastúpenému advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Prešov, Hlavná 50, o zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, vedenom na Okresnom súde Svidník (teraz Okresný súd Bardejov, pracovisko Svidník) pod sp. zn. 2Pc/5/2020, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 09. júla 2024 sp. zn. 5CoP/1/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie, resp. prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. júla 2021 č. k. 2Pc/5/2020-127 zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník z 19. mája 2017 sp. zn. 5P/69/2016 a to tak, že zvýšil výživné naposledy určené odporcovi (ďalej aj „otec“, „osoba povinná platiť výživné“) zo sumy 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa na sumu 100 eur mesačne počnúc od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 a zo sumy 100 eur mesačne na sumu 250 eur mesačne počnúc od 1. júla 2021 do budúcnosti, ktoré je odporca povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky pod následkami výkonu rozhodnutia (výrok I.). Výrokom II. povolil odporcovi splácať dlžné výživné za obdobie od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 vo výške 1 026,60 eura v mesačných splátkach vo výške 50 eur spolu s bežným výživným až do zaplatenia pod hrozbou straty výhody splátok počnúc dňom právoplatnosti rozsudku. Výrokom III. nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania.

1.1. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 62 ods. 1, 2, 5, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“); ustanovením § 52 zákona č. 160/2005 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a skutkovo tým, že naposledy bolo o výživnom pre navrhovateľku rozhodované rozsudkom Okresného súdu Svidník z 19. mája 2017 č. k. 5P/69/2016-47, ktorým bolo rozvedené manželstvo rodičov navrhovateľky. Predmetným rozsudkom bola zároveň

schválená rodičovská dohoda tak, že v tom čase maloletá H. bola zverená do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na jej výživu sumou vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa. V uvedenom čase matka pracovala na obvodnom oddelení PZ v L. s priemerným čistým príjmom 852 eur, otec bol bez príjmu a navrhovateľka bola študentkou 2. ročníka gymnázia vo Svidníku.

1.2. V čase rozhodovania prvoinštančného súdu (7. júla 2021, pozn. dovolacieho súdu) bola navrhovateľka študentkou Technickej univerzity v Košiciach, Leteckej fakulty. Rozsudkom Okresného súdu Svidník zo 14. februára 2020 sp. zn. 5Pc/16/2019 bola matka navrhovateľky zaviazaná prispievať na výživu navrhovateľky sumou 100 eur mesačne. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že navrhovateľka náklady na štúdium vyčísľila na sumu 600 eur mesačne. Na strane odporcu ako osoby povinnej na platenie výživného bolo zistené, že od 3. mája 2017 má podiel v spoločnosti Hanák s. r. o., Chotčanská 1900/181, Stropkov. Je voči nemu vedené exekučné konanie pre vymozenie sumy vo výške 222.228,98 eura. Žije so svojou priateľkou Ž. J., ktorá momentálne za neho uhrádza všetky záväzky. Mesačne musí platiť SIPO 70 eur, poplatok za komunálny odpad, splátku úveru Štátnemu fondu rozvoja bývania vo výške 268,55 eura, pôžičku Slovenskej sporiteľne vo výške 158 eur. Z výpovede odporcu vyplynulo, že od februára 2021 pracuje v spoločnosti Kaliber SP s. r. o., v ktorej je konateľom a predajcom, poberá čistú mzdu vo výške 692,60 eura mesačne. Okrem navrhovateľky má vyživovaciu povinnosť ešte k maloletému Q. Q.I., narodenému X. H. XXXX a maloletej W. Q., narodenej XX. S. XXXX, ktorej prispieva na výživu 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené a nepľnoleté dieťa. Nevlastní motorové vozidlo, toto si požičiava od svojej priateľky. Navrhovateľka nežije v spoločnej domácnosti s rodičmi. Na základe uzatvorenej zmluvy o nájme bytu užíva zariadený byt nachádzajúci sa na 3. nadzemnom podlaží hotela Tokajik na Hlavnej 60 v Stropkove. Cena nájmu je vo výške 120 eur bez DPH mesačne. Ďalej uhrádza internát vo výške 65 eur mesačne. Dokončenie výcviku v lietaní ju bude stáť 8 091 eur. Na predmetný výcvik si požičala peniaze, ktoré zaplatí po jeho dokončení. Ako ďalšie náklady navrhovateľka uviedla výdavky na telefón, stravu, osobné potreby, hygienu a podobne. Okrem výživného, ktoré poberá od svojich rodičov je aj poberateľkou sociálneho štipendia z leteckej fakulty v sume 240 eur mesačne a prídavku na dieťa. Brigádnicky si zarobí sumu 130 až 150 eur mesačne. Z takto zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie dospel k záveru o existencii zmeny pomerov odôvodňujúcej stanovenie vyššieho než naposledy určeného výživného, preto návrhu navrhovateľky vyhovel a určil odporcovi vyššie výživné od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 v sume 100 eur mesačne a od 1. júla 2021 do budúcnosti v sume 250 eur mesačne. O trovách konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie odporcu v poradí druhým rozsudkom (v poradí prvý rozsudok bol uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2023 sp. zn. 4CdoR/8/2023 zrušený pre zistenú vadu zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozsudku - pozn. dovolacieho súdu) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v časti výroku I., ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník, č.k. 5P/69/2016-47 zo dňa 19. mája 2017, a to tak že zvýšil výživné zo strany odporcu zo sumy 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa na sumu 100 eur mesačne počnúc od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 a zo sumy 100 eur na sumu 250 eur mesačne počnúc od 1. júla 2021 do 20. mája 2024 (výrok I.); pripustil späťvzatie žaloby, čo do povinnosti určiť výživné za čas od 21. mája 2024 do budúcnosti, v tejto časti zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil. Uvedené sa týka i výroku, ktorým bolo určené, že je odporca povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky pod následkami výkonu rozhodnutia (výrok II.); zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o dlžnom výživnom tak, že dlžné výživné za obdobie od 08. apríla 2020 do 20. mája 2024 vo výške 3 546,56 eura povolil odporcovi splácať v mesačných splátkach po 354,65 eura, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám navrhovateľky pod hrozbou straty výhody splátok, počnúc dňom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok III); žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok IV.).

2.1. Po zrušení prvého rozsudku dovolacieho súdu z 20. septembra 2022 sp. zn. 5CoP/2/2022 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2023 sp. zn. 4CdoR/8/2023 odvolací súd znova na základe podaného odvolania preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle zásad uvedených v § 62 a nasledujúcich CMP, na nariadených odvolacích pojednávaniach podľa § 385 ods. 1 CSP zopakoval a doplnil dokazovanie tak ako to popísal v bode 27 a nasledujúcich odôvodnení a zistil,

že odvolanie odporcu čiastočne nie je dôvodné, v časti je potrebné pripustiť späťvzatie žaloby a v časti je potrebné rozsudok zmeniť.

2.2. Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporcu uviedla, že žiada o určenie výživného do 20. mája 2024. Zároveň uviedla, že odporca si plnil vyživovaciu povinnosť vo výške 130 eur mesačne a nemá žiadne nedoplatky na výživnom. Od septembra 2021 do novembra 2022 uhrádzal výživné vo výške 250 eur, pričom túto sumu uhradil 14 krát. Pred mesiacom september 2021 uhrádzal sumu 30 eur.

2.3. Odvolací súd na odvolacom pojednávaní oboznámil predložené listinné dôkazy a vykonal dokazovanie aj výsluchom účastníkov resp. ich zástupcov a cítiac sa byť viazaný právnym názorom dovolacieho súdu dal do popredia pri svojom rozhodovaní § 75 ods. 1 zákona o rodine, teda potencialitu príjmov odporcu, pričom dospel k záveru, že je v jeho možnostiach a schopnostiach dosahovať mesačne vyšší príjem, ako len príjem, ktorý deklaruje. Odvolací súd poukázal na webovú stránku platy.sk, kde je deklarovaný možný príjem v pozícií, v akej pracuje odporca vo výške 938 až 1 851 eur v hrubom (čl. 305 spisu). Poukázal na to, že otec prevádzkuje predajňu poľovníckych potrieb, v ktorej pracuje na pozícií predajcu. K jeho odvolacej námietke, že k vykonávaniu svojej práce potrebuje vlastniť zbrojný preukaz, odvolací súd uviedol, že mu nie je známe, že by vo funkcii predajcu ako takého existovala povinnosť zbrojný preukaz vlastniť. Ohľadom spoločnosti KALIBER SP, s.r.o., v ktorej je odporca konateľom a predajcom odvolací súd na základe výsledkov zistených z finstatu.sk konštatoval, že sa jej veľmi darí vzhľadom na vysoký obrat, preto by sa odporca určite uplatnil ako predajca aj pri inom predaji výrobkov, kde by ani zbrojný preukaz ako taký nebol potrebný. S poukazom na uvedené odvolací súd považoval za správny záver súdu prvej inštancie, ak zvýšil výživné, ktoré je potrebné zo strany povinného otca mesačne uhrádzať, v súlade s § 75 ods. 1 zákona o rodine. Uvedené skutočnosti vyplynuli i z doplneného dokazovania dovolacieho súdu, ktorý sa riadil právnym názorom dovolacieho súdu v danej veci. Odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal z potenciality príjmov otca ako povinného platiť výživné, keď neprihliadal len na jeho skutočný príjem, ktorý deklaroval, ale vychádzal z príjmov, ktoré by mohol dosiahnuť vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň vzdelania a podobne. Konštatoval, že u odporcu je v jeho možnostiach a schopnostiach tak ako bolo preukázané v konaní na odvolacom súde dosahovať mesačne vyšší príjem, teda príjem ako je deklarovaný vyššie. Preto návrh navrhovateľky na zvýšenie výživného považoval za dôvodný.

2.4. Ďalej sa odvolací súd zaoberal otázkou dobrých mravov na strane navrhovateľky vo vzťahu k odporcovi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine, pričom dospel k záveru, že v danom prípade zo strany navrhovateľky vo vzťahu k odporcovi dobré mravy porušené neboli. Konštatoval, že vzťahy medzi oboma účastníkmi konania sú veľmi narušené. Navrhovateľka odporcovi vyčíta, že sa k nej nechoval tak, ako si ona u otca predstavovala, pričom odporca navrhovateľke vyčíta, že sa k nemu nespráva riadne ako dcéra, a že nevypovedala v trestnom konaní, kde bol neprávoplatne odsúdený a zároveň strávil dlhší čas vo väzbe. Podľa názoru dovolacieho súdu, skutočnosti, ktoré namietal odporca nemožno považovať za porušenie dobrých mravov, tak ako to má na mysli ustanovenie § 75 ods. 2 zákona o rodine. Navrhovateľka totiž mala právo vo veci nevypovedať, toto právo aj využila. Zároveň mala/má právo aj na svoj vlastný názor hodnotiť svoj život, i možnosti, ktoré má. Odvolací súd vychádzal z povinnosti dieťaťa, ktoré predpokladá skutočnosti, ktoré by mohli byť v rozpore s dobrými mravmi. Tam by do úvahy prichádzala len skutočnosť, že navrhovateľka nespolupracuje s odporcom v záujme starostlivosti o seba a svoju výchovu. V konaní bolo preukázané, že navrhovateľka si plnila svoje vzdelávacie povinnosti primerane svojim schopnostiam; skončila vysokoškolské štúdium s červeným diplomom, má teda možnosti uplatnenia v živote. Odvolací súd súhlasil s názorom právneho zástupcu navrhovateľky, že mnohí rodičia by boli na takéto dieťa veľmi hrdí. Zároveň zákon o rodine hovorí o vyvarovaní sa spôsobu života, ktorý by mohol byť pre dieťa ohrozujúci, najmä užívanie látok, ktoré poškodzujú jeho telesné a duševné zdravie. Takéto skutočnosti u navrhovateľky zistené neboli, absolvovala psychologické testy, dostala licenciu ako pilotka. Zároveň si navrhovateľka v priebehu štúdia privyrábala, aby si mohla zaplatiť licenciu. Jej výdavky na štúdium boli síce veľmi vysoké, ale účelne vynaložené. V súvislosti s hodnotením dobrých mravov v danej veci odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/188/22 (R 64/23).

2.5. V odvolacom konaní navrhovateľka zobrala návrh na zvýšenie výživného za čas po 20. máji 2024, keď ukončila štúdium späť. Odporca na odvolacom pojednávaní so späťvzatím návrhu súhlasil. Vo vzťahu k dlžnému výživnému odvolací súd, vychádzajúc z predložených dokladov, mal za preukázané, že odporca má navrhovateľke zaplatiť ešte sumu 3 546,56 eura, ktorú odvolací súd považoval za vysokú

i vzhľadom na jeho pomery. Preto povolil odporcovi splácať uvedenú sumu v 10.-tich splátkach po 354,65 eura mesačne na účet navrhovateľky, s tým, že nezaplatením jednej splátky stáva sa zročný celý dlh. Odvolací súd vychádzal z toho, že navrhovateľka sa už môže zamestnať, a tak čiastočne pokryť výdavky, ktoré jej vznikli nad rámec už zaplateného výživného. O trovách celého konania (prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho) odvolací súd rozhodol v zmysle § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP. Navrhoval, aby dovolací súd aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok vo výrokoch I. a III. vec vrátil v tejto časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3.1. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti uplatnenej v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal nedostatočné, vnútorne rozporné a nepresvedčivé odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v napadnutých výrokoch, ktoré neobsahuje náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 393 CSP v spojení s § 220 a § 387 CSP, nakoľko sa nevysporiadal s jeho uplatnenými odvolacími námietkami. V konkrétnostiach odporca namietal, že odvolací súd nezohľadnil, že navrhovateľka mala príjem v sume 240 eur mesačne z titulu sociálneho štipendia z vysokej školy, čo potvrdila na pojednávaní konanom dňa 07. júla 2021. Odvolací súd taktiež nezohľadnil, že rovnako a primerane svojim majetkovým pomerom sa na výžive pre navrhovateľku má podieľať aj jej matka a rovnako nezohľadnil a úplne ignoroval to, že odporcovi pribudla nová vyživovacia povinnosť vo vzťahu k maloletému Q., narodenému XX. H. XXXX, ktorého má so svojou partnerkou Ž. J.. Odporca mal za to, že navrhovateľke nemožno priznať zvýšené výživné z dôvodu, že sa voči nemu správa v rozpore s dobrými mravmi, pretože závažne a dlhodobo porušuje § 43 ods. 2 zákona o rodine, neprejavuje primeranú úctu odporcovi ako otcovi a nerešpektuje ho, vyzdvihovala osobu Y. Ď., že ju v podstate „vychoval“, čo nie je pravda. Odporca ďalej namietal, že odvolací súd v napadnutom rozsudku nijako neposudzoval a nevyhodnotil skutočnosti vyplývajúce z rozhodnutia OÚ Stropkov zo 17. marca 2022, ktorým bola povolená zmena mena a priezviska navrhovateľky, z pojednávania dňa 19. mája 2017 vo veci rozvodu a z výsluchu navrhovateľky na pojednávaní 27. júna 2024 a otázke dobrých mravov sa venoval iba okrajovo, v bode 3 5 odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde hodnotil iba nevypovedanie navrhovateľky v trestnom konaní tak, že využila svoje právo.

3.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odporca namietal, že odvolací súd sa pri riešení otázky dobrých mravov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. júna 2023 sp. zn. 5Cdo/188/2022 (judikát R 64/2023 uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2023), v ktorom sa konštatuje potreba širokého skúmania otázky dobrých mravov. Odvolací súd skúmanie otázky dobrých mravov na strane navrhovateľky vyložil veľmi úzko a zúžil ju v podstate len na skúmanie toho, či nejde o tzv. učebnicový prípad (typu vraždy starej matky), a v dôsledku toho sa vôbec nezaoberal ostatnými individuálnymi okolnosťami predmetnej veci v zmysle toho, ako to namietal odporca v odvolacom konaní.

3.3 Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ uviedol, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli vyriešené otázky, podstatné pre rozhodnutie vo veci odporcu: 1) „na aké okolnosti je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine?“, 2) „či medzi okolnosťami, na ktoré je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, patria oslovovanie odporcu krstným menom, zmena mena a priezviska na strane navrhovateľa, čím sa stráca identita (čo i len cez rovnaké priezvisko) k odporcovi, nezdravenie odporcovi, nestretávanie sa s odporcom, nevypovedanie v trestnom konaní na návrh odporcu, odmietnutie pomoci zo strany odporcu (napr. zaplatenie výcviku v autoškole), neprejavovanie úcty odporcovi a klamanie o tom, že navrhovateľ nevychovoval odporca (a že sa o neho nestaral)?“, 3) „či oslovovanie odporcu krstným menom, a zmena mena a priezviska na strane navrhovateľa, čím sa stráca identita (čo i len cez rovnaké priezvisko) k odporcovi, zakladajú bez ďalšieho, rozpor s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine?“. Dovolateľ bol toho názoru, že uvedené okolnosti zakladajú bez ďalšieho, rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine.

3.4. Dovolateľ zároveň podal návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444

ods. 1 CSP s poukazom na to, že samotné dovolanie ako aj obsah súdneho spisu dostatočne osvedčujú predpoklad úspešnosti dovolania, pretože je bez akýchkoľvek pochybností zjavné, že napadnutým rozhodnutím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nesprávnemu právnomu posúdeniu, pričom zároveň existuje hrozba vzniku nenapraviteľnej ujmy na strane odporcu, konkrétne v tom, že napadnutý rozsudok ukladá odporcovi povinnosť uhrádzať dlžné výživné v sume 354,65 eur mesačne, ktoré by bolo uhradené a tak by došlo k vzniku škody, resp. bezdôvodného obohatenia v sume vyššej ako 3. 500 eur.

3.5. Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení žiadala dovolanie odporcu zamietnuť.

4. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

4.1. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného plnoletých osôb, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania odporcu bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

13. Odporca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal s uplatnenými odvolacími námietkami vo vzťahu k príjmu navrhovateľky zo sociálneho štipendia, k ďalšej vyživovacej povinnosti otca k mal. Q. Q. a k nemožnosti priznania výživného (resp. jeho zvýšenia) pre rozpor s dobrými mravmi. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu označil za nedostatočné a nepresvedčivé. ďalej namietal nesprávne skutkové a právne závery a hodnotenie vykonaných dôkazov.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

16. V predmetnej veci odvolací súd v rozhodnutí popísal obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov konania a dôkazov zopakovaných a vykonaných v odvolacom konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, uviedol ustanovenia, ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery, a to v bode 13 a nasledujúcich odôvodnenia svojho rozhodnutia, v rámci ktorých sa vysporiadal aj s odvolacími námietkami odporcu. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie odvolacieho

súdu sa vysporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré odporca poukazoval aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

17. Odporca mal za to, že navrhovateľke nemožno priznať zvýšené výživné z dôvodu, že navrhovateľka sa voči odporcovi správa v rozpore s dobrými mravmi, pretože závažne a dlhodobo porušuje § 43 ods. 2 zákona o rodine, neprejavuje primeranú úctu odporcovi ako otcovi a nerešpektuje ho, oslovuje ho nie otec ale krstným menom „C.“, odmieta sa s ním stýkať, kontaktovať, komunikovať. Odporca namietal, že odvolací súd v napadnutom rozsudku nijako neposudzoval a nevyhodnotil skutočnosti vyplývajúce z rozhodnutia OÚ Stropkov zo 17. marca 2022, ktorým bola povolená zmena mena a priezviska navrhovateľky, z pojednávania dňa 19. mája 2017 vo veci rozvodu a z výsluchu navrhovateľky na pojednávaní 27. júna 2024 a otázke dobrých mravov sa venoval iba okrajovo, v bode 35 odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde hodnotil iba nevypovedanie navrhovateľky v trestnom konaní tak, že využila svoje právo.

17.1. Námietku dovolateľa, že odvolací súd sa otázkou dobrých mravov venoval nedostatočne považuje dovolací súd za nedôvodnú. V posudzovanom prípade odvolací súd v bode 16. odôvodnenia napadnutého rozsudku výslovne citoval ustanovenie § 75 ods. 2 zákona o rodine a z bodu 35 vyplýva, že toto ustanovenie i náležite aplikoval, pričom dospel k záveru, že „...skutočnosti, ktoré namietala odporca nemožno považovať za porušenie dobrých mravov, tak ako to má na mysli ustanovenie § 75 ods. 2 zákona o rodine. Navrhovateľka mala právo vo veci nevypovedať, toto právo využila. Zároveň mala právo aj na svoj vlastný názor hodnotiť svoj život, i možnosti, ktoré má. Odvolací súd vychádzal z povinnosti dieťaťa, ktoré predpokladá skutočnosti, ktoré by mohli byť v rozpore s dobrými mravmi. Tam by do úvahy prichádzala len skutočnosť, že navrhovateľka nespokupracuje s odporcom v záujme starostlivosti o seba a svoju výchovu. V konaní bolo preukázané, že navrhovateľka si plnila svoje vzdelávacie povinnosti primerane svojim schopnostiam, pričom tak, ako to odvolací súd popísal vyššie, skončila vysokoškolské štúdium s červeným diplomom, má možnosti uplatnenia v živote. Odvolací súd súhlasí s názorom právneho zástupcu navrhovateľky, že mnohí rodičia by boli na takéto dieťa veľmi hrdí. Zároveň zákon o rodine hovorí o vyvarovaní sa spôsobu života, ktorý by mohol byť pre dieťa ohrozujúci, najmä užívanie látok, ktoré poškodzujú jeho telesné a duševné zdravie. Takéto skutočnosti u navrhovateľky zistené neboli, absolvovala psychologické testy, dostala licenciu ako pilotka. Zároveň si navrhovateľka v priebehu štúdia privyrábala, aby si mohla zaplatiť licenciu. Jej výdavky na štúdium boli síce veľmi vysoké, ale účelne vynaložené....“

18. Zo zhora uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odporca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420

písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Pokiaľ ide o dovolateľom namietané hodnotenie dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

21. V danom prípade po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom spochybnená hodnotiacia úvaha (resp. jej výsledok) odvolacieho súdu zodpovedá zásadám formálnej logiky a je aj preskúmateľná. Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, podľa názoru dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. Takýmto procesným postupom odvolacieho súdu preto podľa dovolacieho súdu nedošlo k tomu, že by súd (odvolací) znemožnil odporcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

22. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

22.1. Dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

Dovolanie podľa § 421 písm. a) a b) CSP

23. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v zmysle ktorých odporca namietal nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií majúť za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) a od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

24. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu

prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017, 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Riešenie skutkovej otázky (questio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri riešení takejto otázky sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (questio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, resp. aj 7 Cdo 99/2018).

26. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálil na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

27. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

28. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá

nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

29. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odporca namietal, že odvolací súd sa pri riešení otázky dobrých mravov odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/188/2022 z 29. júna 2023 (judikát R 64/2023 uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 6/2023), v ktorom sa konštatuje potreba širokého skúmania otázky dobrých mravov. Mal za to, že odvolací súd skúmanie otázky dobrých mravov na strane navrhovateľky vyložil veľmi úzko a zúžil ju v podstate len na skúmanie toho, či nejde o tzv. učebnicový prípad (typu vraždy starej matky), a v dôsledku toho sa vôbec nezaoberal ostatnými individuálnymi okolnosťami predmetnej veci v zmysle toho, ako to namietal odporca v odvolacom konaní.

30. Pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo „zjednotenia rozdielneho rozhodovania“ (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) dovolací súd opätovne zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

31. Z obsahu dovolania podaného odporcom pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v súvislosti so záverom odvolacieho súdu, že priznanie výživného navrhovateľke nie je v rozpore s dobrými mravmi, dovolaciemu súdu vyplýva, že dovolateľ namieta nedostatočné skúmanie dobrých mravov na strane navrhovateľky, nakoľko sa odvolací súd nezaoberal v odvolaní namietanými individuálnymi okolnosťami predmetnej veci. Podľa námietok opakujúcich sa v dovolaní konanie navrhovateľky, spočívajúce „...v oslovovaní odporcu krstným menom, v zmene mena a priezviska na strane navrhovateľky, v nestretávaní sa s odporcom, nevypovedaní v trestnom konaní na návrh odporcu, v odmietnutí pomoci, v neprejavovaní úcty a v klamaní o tom, že navrhovateľku nevychoval (a že sa o ňu nestaral)...“ mal podľa odporcu odvolací súd posúdiť ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a na základe toho navrhovateľke právo na zvýšenie výživného s poukazom na § 75 ods. 2 zákona o rodine nepriznať. V danej veci mal však odvolací súd na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že navrhovateľka sa voči odporcovi nedopustila takého konania, ktoré bolo možné kvalifikovať ako porušenie dobrých mravov v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine. Tento záver súdu bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia.

31.1. V danej súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti odporcu, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak, dovolací súd je v prejednávanej veci podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdu nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. V posudzovanej veci navyše nešlo o odklon od záverov rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. júna 2023 sp. zn. 5Cdo/188/2022 (R 64/23), ktorý skonštatoval, že prejavy správania navrhovateľa nepredstavovali iba obyčajnú nevďačnosť, prípadne nezáujem dieťaťa o

rodiča (ako to bolo v prejednávanej veci), ale právoplatné odsúdenie navrhovateľa za vraždu blízkej osoby. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania odporcu z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva.

32. Odporca prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Citované ustanovenie dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

33. V danom prípade odporca, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, naformuloval otázky, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu neboli vyriešené nasledovne: 1) „na aké okolnosti je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine?“, 2) „či medzi okolnosťami, na ktoré je potrebné prihliadať pri posúdení otázky rozporu s dobrými mravmi v zmysle ust. § 75 ods. 2 zákona o rodine, patria oslovovanie odporcu krstným menom, zmena mena a priezviska na strane navrhovateľa, čím sa stráca identita (čo i len cez rovnaké priezvisko) k odporcovi, nezdravenie odporcovi, nestretávanie sa s odporcom, nevypovedanie v trestnom konaní na návrh odporcu, odmietnutie pomoci zo strany odporcu (napr. zaplatenie výcviku v autoškole), neprejavovanie úcty odporcovi a klamanie o tom, že navrhovateľa nevychoval odporca (a že sa o neho nestaral)?“, 3) či oslovovanie odporcu krstným menom, a zmena mena a priezviska na strane navrhovateľa, čím sa stráca identita (čo i len cez rovnaké priezvisko) k odporcovi, zakladajú bez ďalšieho, rozpor s dobrými mravmi v zmysle § 75 ods. 2 zákona o rodine?“.

34. Podľa § 75 ods. 2 Zákona o rodine výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

34.1. Dobré mravy môžu, hoci výnimočne, mať vplyv na nárok plnoletého dieťaťa na výživné. Výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi. Tento rozpor musí byť výrazný a objektívne závažný do takej miery, že súd siahne na základný nárok dieťaťa na výživu od rodiča. Otázkou je, aké správanie, prípadne konanie dieťaťa už predstavuje rozpor s dobrými mravmi. Je to pomerne obtiažne a vždy závislé od konkrétnych okolností každého prípadu. Všeobecne môže ísť najmä o také situácie, kedy napríklad dieťa prejavuje zjavnú neúctu k výžive povinnému rodičovi, je k nemu vulgárne, resp. sa správa spôsobom, ktorý je absolútne nezlučiteľný s dobrými mravmi v spoločnosti.

34.2. Pri úvahe, či ide o dôvod na nepriznanie výživného uvedený v § 75 ods. 2 zákona o rodine., t.j. konanie dieťaťa v rozpore s dobrými mravmi spočívajúce v neprejavovaní úcty dieťaťa k rodičovi, treba považovať za významný vzťah medzi rodičom a dieťaťom. Úctu, ktorú by malo dieťa prejavovať k rodičovi treba vždy posudzovať s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu. Pokiaľ ide o skutočnosť, že dieťa neprejavuje úctu k rodičovi dôsledkom toho, že rodič neprejavoval/neprejavuje záujem o dieťa, nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že by neprejavovanie úcty dieťaťom k rodičovi mohlo byť dôvodom na nepriznanie výživného.

35. Podľa názoru odvolacieho súdu vzhľadom na charakter ustanovenia § 75 ods. 2 zákona o rodine, ktoré patrí k právnym normám s neurčitou, abstraktnou hypotézou, je vždy úlohou súdu, aby podľa svojho uváženia, s ohľadom na okolnosti prípadu, sám túto hypotézu vymedzil. Otázka nemožnosti priznania výživného, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi, je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pokiaľ je účelom § 421 ods. 1 písm. b) CSP zo širších hľadísk tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax odvolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj sp. zn. 3Cdo 226/2017). V tejto súvislosti je nutné doplniť, že vo všeobecnosti závery súdov pri posudzovaní otázky nemožnosti priznania výživného, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi, sú výsledkom procesu

komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia. Dovolací súd je toho názoru, že nie je možné precedenčne zaviazať súdy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania pri existencii určitej okolnosti, keďže posúdenie rozporu s dobrými mravmi je vždy výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci vo vzájomných súvislostiach. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ohľadom spôsobu určenia, kedy možno hovoriť o priznaní výživného v rozpore s dobrými mravmi, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady, i keby formálne vykazovali rovnaké skutkové okolnosti.

36. Ak dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie nie je prípustné, nakoľko odvolací súd sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonil. V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie nie je prípustné z dôvodu, že odvolací súd výlučne na riešení právnych otázok svoje rozhodnutie nezaložili a ak rozpor s dobrými mravmi riešil, tento záver nie je výsledkom nesprávneho právneho posúdenia.

37. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

38. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania aplikoval ustanovenie § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania;

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.